

BESZÁMOLÓ SZAKBIZOTTSÁGI RENDEZVÉNYRŐL

Időpont: 2016. augusztus 29., hétfő

Helyszín: EOQ MNB Képzési Központ

Szervezők: EOQ MNB Minőségrendszerek, Közigazgatási és Fogyasztóvédelmi, Építésügyi, valamint Oktatási és Terminológiai Szakbizottság

Előadás: Mit keres a jog a szakmai szabályok között, avagy iránytű a jogszabály dzsungelhez („Pódiumbeszélgetések a Minőségről” sorozat)

Előadó: PhD. Dr. Zódi Zsolt egyetemi docens, MTA Társadalomtudományi Kutatóközpont, Jogtudományi Intézet

A klasszikus liberális koncepció szerint amit nem tilos, azt szabad: ez a „polgári társadalom” alapfilozófiája. A magyar jogi korpusz 7564 önálló jogszabályt ismer, megkülönböztetünk: 1) nemzetközi egyezményt kihirdető jogot, 2) „jogászjogot” (magánjog, büntetőjog, eljárásjog és alkotmányjog), valamint 3) technikai jogot.

Mi a különbség az egyetemen tanult jogászjog és a technikai jog között? Míg a jogászjog utólag szabályoz (*retrospektív szemlélet*), addig a technikai jog az egyes társadalmi alrendszereket és ágazatokat, tehát elsősorban a „szabad” szférát regulálja *előrettekintő módon*. A technikai jog úgy alakult ki az egyes szakmai szabályzatokból, hogy az állam a gondos szakember mércéit állami normává emelte, ami nem más, mint a korábbi „soft-law” jogiasodása (például: compliance normák, azaz a folyamatosan betartandó megfeleléségi szabályok).

A technikai jog és a jogászjog egymáshoz való viszonya az alkalmazás során meglehetősen tisztázatlan: a technikai joggal kapcsolatos problémák abból adódnak, hogy ha valami jogszabályi formát ölt, azt már nem lehet lazán kezelni – egyre több új előírás és ellenőrző apparátus fog köré rakódni. A technikai jogot jellemzi a demokratikus kontroll hiánya és a nehéz korrigálhatóság, továbbá a bürokratizálódás és a folyamatos ellenőrzési kényszer; amellet elsősorban a nagyvállalatoknak kedvez azáltal, hogy egyféle szakmai megoldást kanonizál, holott a szakma többféle jó megoldást is alkalmazhat. Nyugodtan feltehetjük azt a kérdést is, hogy ki szelektál a vállalkozások között: a piac vagy a jogszabályok? A bíróságok sokszor nincsenek tisztában a technikai jog szabályaival, ezért szakértőket fogadnak fel, tulajdonképpen kiadva a kezükből a döntés jogát.

A téma így vagy úgy mindenkit érint – különös tekintettel az élelmiszerjogra és az élelmiszerszabályozásra –, ezért az előadást követően élénk vita bontakozott ki. A hozzászólók felhívták a figyelmet többek között arra, hogy a nemzeti jogszabályok harmonizálása az uniós joghoz még mindig nem fejeződött be. Itt felmerül a minőség és a biztonság egymáshoz való viszonya: míg a biztonság szabályozása állami feladat, addig a minőség inkább vállalati kategória, amit lehetetlen központilag szabályozni. Nehéz és hatalmas téma a termékefelelőség, a fogyasztóvédelem és a piacfelügyelet együttes kezelése, például az Európai Unióban borzalmas bürokrácia veszi körül a CE jel alkalmazását (nem véletlen, hogy az amerikaiak ezzel kapcsolatban csak a „crazy Europeans” kifejezést használják, hiszen náluk jóval egyszerűbb a technikai jogrendszer).

A technikai újításokat a jogrendszer nem tudja mindig a helyén kezelni, lásd az emberi vér adománynak minősül, de a vérkészítmények vonatkozásában már nem egyértelmű, hogy adományról vagy piaci árurol van-e szó. A szabványosítók is nagyon csúnya játékot űznek: azt sugallják, hogy a szabvány kötelező, pedig nem az!

Az elmondottak alapján látható, hogy az egész technikai szabályozás nagyon bonyolult kérdés: a jogászokra akarunk bízni olyan problémát, ami nem az ő kompetenciájuk. Ilyenkor többnyire szakértők igénybe vételére kerül sor, ami felveti a véleménymondás és a kérdezési jog problémáját. Érdekes terület még a kártérítési és a vállalkozási jog is, például: mennyire felelős a szülő a kiskorú gyermeke által elkövetett cselekményekért. Az igazság megközelítésében a jogok és a tények összehangolása segíthet.

Várkonyi Gábor